

Козинец И.Г.

Черниговский национальный технологический университет

ФИНАНСОВАЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТЬ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ: ПРОБЛЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Аннотация

В статье рассмотрены сущность и правовое обеспечение самостоятельности местных бюджетов. Проанализированы проблемы финансовой самостоятельности местных бюджетов, которые представляют угрозу их финансовой безопасности. Определены пути и предложения по укреплению финансовой самостоятельности местного самоуправления.

Ключевые слова: самостоятельность бюджетов, финансовая самостоятельность местных бюджетов, источники доходов местных бюджетов, меж-бюджетные трансферты, финансовая децентрализация.

Kozynets I.G.

Chernihiv National Technological University

THE FINANCIAL AUTONOMY OF LOCAL BUDGETS: PROBLEMS OF PROVISION

Summary

The article examines the nature and legal security of local budgets autonomy. The problems of the financial autonomy of local budgets that threaten their financial security are analyzed. The ways and suggestions to strengthen the financial capacity of local governments are determined.

Keywords: autonomy of budgets, financial autonomy of local budgets, sources of profit of local budgets, inter-budgetary transfers, fiscal decentralization.

УДК 347.961.4

ФОРМА І СПОСОБИ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ НОТАРІУСОМ

Паламарчук Н.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Розглядається проблематика доктринальних підходів до визначення поняття «форма захисту цивільних прав», на основі чого надається дефініція нотаріальної форми захисту цивільних прав. У статті також визначаються характерні риси відповідної форми захисту, її місце серед інших форм захисту цивільних прав. Досліджується і поняття «спосіб захисту цивільних прав», визначаються нотаріальні способи захисту цивільних прав.

Ключові слова: форма захисту цивільних прав, нотаріус, нотаріальна форма захисту цивільних прав, спосіб захисту цивільних прав, нотаріальні способи захисту цивільних прав.

Постановка проблеми. Захист цивільних прав здійснюється у встановленому законом порядку, тобто за допомогою застосування належних форм, способів і засобів захисту [1, с. 202]. Як відзначає, Д. М. Чечот захист суб'єктивних прав у тій чи іншій формі є об'єктивною необхідністю, оскільки видаючи норми права і цим надаючи можливість виникнення на їх основі суб'єктивних прав та інтересів, держава зобов'язана передбачити і відповідні форми їх захисту [2, с. 53].

Одним із можливих варіантів захисту цивільних прав є захист останніх нотаріусом (ст. 18 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [3]). У контексті з'ясування правової природи захисту цивільних прав нотаріусом важливим є розуміння: 1) до якої форми захисту належить захист цивільних прав нотаріусом; 2) чи є нотаріальний захист самостійною формою; 3) яким чином (за допомогою яких способів) нотаріус може здійснювати захист цивільних прав.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід відзначити, що відповідь на зазначені питання намагались надати різні вчені: І. О. Алферов, А. І. Базилевич, Л. В. Баранова, І. Г. Бережна, В. В. Болгова, О. Грошева, Л. В. Єфіменко, Ю. В. Желіховська, В. М. Марченко, Н. В. Саутенко, Ю. Д. Притика,

А. А. Шахбазян та ін., але до єдиної точки зору вони так і не прийшли. Більш того, як правило, дані питання досліджуються фрагментарно, а не комплексно. Це і обумовило обрання теми для дослідження.

Водночас результати даного дослідження мають і практичне значення. Визначившись із особливостями нотаріальної форми захисту цивільних прав, а також способами, за допомогою яких нотаріус здійснює відповідний захист, можна буде у повній мірі використати потенціал такої форми захисту на практиці.

Виділення не виділених раніше частин загальної проблеми. Як вже зазначалось, питання нотаріальної форми захисту цивільних прав, а також способів захисту цивільних прав нотаріусом, як правило, досліджуються фрагментарно, а не комплексно. Тому у даній статті хотілося б комплексно визначитись із даними питаннями.

Метою даної статті є визначення поняття «нотаріальна форма захисту цивільних прав», характерні риси і місце відповідної форми захисту серед інших форм, з'ясування способів захисту цивільних прав нотаріусом.

Виклад основного матеріалу. Щоб визначитись із рисами і місцем нотаріальної форми захисту цивільних прав, насамперед необхідно визначитись із

поняттям «форма захисту». Аналіз юридичної літератури показав, що єдиного підходу немає, натомість є декілька напрямків при наданні дефініції поняттю «форма захисту»:

1. Форма захисту суб'єктивних прав – певний порядок захисту прав уповноваженою особою. Прихильниками такої позиції є: І. О. Алферов [4], О. П. Вершинін [5, с. 6], В. П. Воложанін [6, с. 6], Ю. Д. Притика [7, с. 17], Є. О. Суханов [8] та ін.

2. Форма захисту цивільних прав – це діяльність уповноважених органів або осіб, пов'язана із застосуванням засобів захисту цивільних прав. Дану тезу підтримують: М. К. Галантич [9, с. 100], О. Грошева [10, с. 95], В. В. Дунаєв [11], О. С. Жидкова [12, с. 9] та ін.

3. Форма захисту суб'єктивних цивільних прав визначається через комплекс процедур або заходів, які здійснюються уповноваженими особами у рамках правозахисного процесу, що спрямовані на відновлення порушеного, оспорюваного чи невизнаного права. Такий підхід підтримують: С. М. Іванова [13, с. 343], М. І. Іншин [14, с. 112], Х. В. Майкут [15, с. 65], Н. В. Остапюк [16, с. 12], І. Й. Пучковський [17, с. 262-263], О. П. Сергєєв [18, с. 337], Ю. О. Сульженко [19, с. 25] та ін. Слід відзначити, що у рамках цієї концепції найбільш популярною є думка А. І. Базилевича, який під формою захисту суб'єктивних прав розуміє комплекс внутрішніх взаємоузгоджених організаційних заходів щодо захисту суб'єктивних прав, що здійснюється в рамках єдиного правового режиму уповноваженим органом або самою уповноваженою особою [20].

4. Форма захисту суб'єктивних прав визначається через процесуальну форму. Наприклад, В. С. Зеченецький зазначає, що форми захисту – процесуальні форми, тобто юрисдикційні процедури розгляду цивільних справ [21]. Підтримують також дану тезу і О. І. Мацегорін [22, с. 145], Г. П. Тимченко [23, с. 8].

5. Форма захисту цивільних прав вказує на суб'єкта, який здійснює захист. Такий підхід притаманний для: Г. П. Ареф'єва [24, с. 70-71], Г. О. Свердлика [25, с. 37], Е. Л. Страунінга [25, с. 37].

6. Форму захисту цивільних прав необхідно розглядати у єдності матеріального і процесуального аспектах. Наприклад, Т. М. Підлубна у матеріальному розумінні під формою захисту цивільного права розуміє комплекс внутрішньо узгоджених організаційних заходів стосовно відновлення порушеного, невизнаного чи оспорюваного права, що здійснюється уповноваженими органами або самою уповноваженою особою. Форма захисту у процесуальному значенні – це способи здійснення процесуальних дій, що виконуються за певними правилами у певному порядку тим чи іншим уповноваженим суб'єктом [26, с. 45-46]. Подібним чином розглядають форму захисту й: В. В. Болгова [27], І. М. Ваганова [28, с. 98], В. І. Журавель [29, с. 223], А. С. Карасєв [30, с. 6], Т. М. Ярова [31, с. 64] та ін.

Проаналізувавши основні підходи до визначення поняття «форма захисту», можна відзначити, що останні не суперечать один одному, просто акцентують увагу на різних елементах. Враховуючи, що поняття «захист цивільних прав» є полісемічним, вважаємо, що форму захисту цивільних прав необхідно визначати у матеріально-правовому та процесуально-правовому аспектах. Така позиція також буде відповідати і специфіці обраної теми, оскільки нас цікавить не тільки за допомогою яких способів нотаріус може здійснювати захист цивільних прав, але й як реалізуються ці способи на практиці, а все це входить до форми захисту. При цьому необ-

хідно відзначити, що форма захисту спрямована не тільки на відновлення порушеного права, його визнання, а також і на попередження порушення цивільного права.

Наступний аспект, який буде розглянуто, це класифікація форм захисту цивільних прав. У науковій літературі можна знайти різні критерії, які беруться в основу виокремлення тих чи інших видів форм захисту. Але домінуючим все ж таки є правовий статус суб'єкта здійснення захисту. Залежно від нього форми захисту цивільних прав поділяють на юрисдикційні і неюрисдикційні. Захист цивільних прав в юрисдикційній формі здійснюється уповноваженими державою органами, а у неюрисдикційними – здійснюється без звернення до уповноважених державою органів [19, с. 26; 20; 24, с. 73-74; 26, с. 48; 31, с. 65; 32, с. 33-34; 33, с. 71]. З огляду на таке розрізнення форм, а також враховуючи правовий статус нотаріуса, захист цивільних прав нотаріусом можна віднести до юрисдикційної форми. Така позиція підтримується і науковцями, зокрема: Ю. В. Желіховською [24, с. 75], О. В. Кохановською [33, с. 73], А. А. Фігелем [34, с. 33] та ін.

Слід відзначити, що подекуди в юридичній літературі можна зустріти твердження, що нотаріальний захист належить до адміністративного. Тобто захист цивільних прав нотаріусом не є самостійним видом юрисдикційної форми захисту. Таке твердження притаманне, перш за все, вченим радянського періоду, що зрозуміло, оскільки нотаріат у той період часу належав саме до державних органів (Н. І. Авдєєнко [35, с. 17], Д. М. Чечот [2, с. 60], К. С. Юдельсон [36, с. 27] та ін.). Водночас таке положення підтримується і деякими сучасними науковцями, зокрема О. П. Вершиніним [37, с. 87], Ю. Д. Притикою [7, с. 17] тощо. Наприклад, О. П. Вершинін аргументує свою позицію тим, що нотаріус призначається на посаду органом юстиції, контроль за виконанням професійних обов'язків здійснюється відповідними органами [37, с. 87].

Ми не можемо погодитися з такою точкою зору і підтримуємо вчених, які вважають, що нотаріальний захист не належить до адміністративного [15, с. 66-67; 16, с. 12-13; 38, с. 45; 39, с. 23; 40]. Обґрунтовується така думка насамперед тим, що: 1) нотаріат за своєю природою не здійснює управлінських функцій; 2) відсутні відносини підпорядкування при нотаріальному захисті. Самостійність нотаріального захисту власне також підкреслена і на законодавчому рівні (ст. 18 ЦК України [3]). До того ж, на нашу думку, сама специфіка нотаріальної діяльності і власне правовий статус нотаріуса безпосередньо вказують на те, що такий вид захисту є самостійним у межах юрисдикційної форми і має свої особливості.

Характеризуючи нотаріальну форму захисту, не можна не відзначити її рис, до яких можна віднести наступні:

1. Є публічно-приватною формою захисту цивільних прав, що обумовлено правовим статусом нотаріуса.

2. Обмежується рамками безспірної цивільної юрисдикції.

3. Є процедурною, оскільки здійснюється у суворій відповідності до правил вчинення нотаріальних дій.

4. Є літеральною, оскільки здійснюється шляхом прийняття (підготовки, видання) письмового акта [41].

Не менш важливим при характеристиці захисту цивільних прав нотаріусом, є і способи, за допомогою яких нотаріус здійснює відповідний захист. Перш ніж перейти власне до них, необхідно першочергово визначитись із поняттям «спосіб захисту».

Проаналізувавши наукову літературу, можна виокремити два основних підходи до дефініції «спосіб захисту»:

1. Способи захисту – це заходи або прийоми, за допомогою яких здійснюється відновлення (визнання) порушених (оспорюваних) прав і вплив на правопорушника. Таку позицію підтримують: О. І. Антонюк [42, с. 5], О. С. Жидкова [12, с. 10], С. М. Іванова [13, с. 343], О. О. Кармаза [43, с. 156], Т. М. Підлубна [44, с. 7, 12], О. П. Сергєєв [18, с. 339-340], Ю. О. Сульженко [19, с. 26], Т. М. Ярова [45, с. 387] та ін.

2. Спосіб захисту – це сукупність дій, за допомогою яких відновлюються, визнаються, встановлюються права особи. Прихильниками такої точки зору є: І. М. Ваганова [28, с. 96], Н. Д. Гетьманцева [46, с. 37, 41], В. В. Дунаєв [11], І. Г. Козуб [46, с. 37-41], Ю. Д. Притика [7, с. 17], А. С. Славко [47, с. 2] та ін.

На нашу думку, зазначені підходи характеризують спосіб захисту з двох боків: матеріально-правового і процесуально-правового. Враховуючи практику, розділяти таким чином визначення способу захисту вважаємо недоцільним, тому що особі цікаво не тільки захід або прийом, який можна використати для захисту своїх прав, а й яким чином останній реалізується. Такий стан речей дуже добре видно на прикладі нотаріального захисту цивільних прав.

Щоб остаточно розібратись із поняттям «спосіб захисту», вважаємо за необхідне також визначити його співвідношення із поняттям «форма захисту», оскільки на перший погляд дефініції подібні. Форма захисту і спосіб захисту співвідносяться як ціле і частина. Форма захисту, окрім способів захисту, включає обов'язково і суб'єкта, який здійснює відповідний захист.

Наступний аспект, який буде розглянуто, це власне самі способи, за допомогою яких нотаріус здійснює захист цивільних прав осіб. Аналіз наукової літератури дає можливість виокремити два підходи до вирішення даного питання:

1. Нотаріус здійснює захист виключно шляхом вчинення виконавчого напису на борговому документі. Обґрунтовується така думка посиланням на ст. 18 ЦК України [3]. Прихильниками такої точки зору є: А. І. Базилевич [20], Л. М. Баранова [1, с. 207-208], І. Г. Бережна [39, с. 23], В. В. Болгова [27], Л. В. Єфіменко [48, с. 144], А. А. Фігель [34, с. 33] та ін.

2. Нотаріус здійснює захист цивільних прав шляхом вчинення і інших нотаріальних дій (наприклад, прийняття у депозит нотаріуса грошових сум, цінних паперів, охорона спадкового майна і т.д.). Підтримують таку думку: І. О. Алферов [4], Ю. В. Желіховська [24, с. 89], В. М. Марченко [50, с. 193-194], Н. В. Саутенко [50, с. 193-194], А. А. Шахбазян [41] та ін.

На нашу думку, проблема обрання того чи іншого підходу залежить від розуміння поняття «захист цивільних прав». Ті науковці, які вважають, що захист має місце тільки після порушення, і зазначають, що вчинення виконавчого напису є єдиним способом захисту цивільних прав нотаріусом. А ті, які вважають, що захист включає у себе і попередження порушення, займають протилежну позицію. На нашу думку, захист включає і попередження порушення цивільного права, тому приєднуємось до підходу, за яким нотаріус здійснює захист цивільних прав не тільки шляхом вчинення виконавчого напису на борговому документі. Погоджуємось із думкою В. М. Марченко, Н. В. Саутенко, які зазна-

чають що так чи інакше спрямовані на захист прав осіб, і такі нотаріальні дії, як: накладення нотаріусами заборони щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно), що підлягають державній реєстрації; прийняття на зберігання документів; посвідчення фактів, що фізична чи юридична особа є виконавцем заповіту, та фактів, що особа є живою, перебування фізичної особи в певному місці, часу пред'явлення документів; прийняття нотаріусами в депозит грошових сум та цінних паперів; вжиття нотаріусами заходів щодо охорони спадкового майна [50, с. 193-194]. Ми б додали до цього списку також такі нотаріальні дії: опис майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або місце перебування якої невідоме; засвідчення вірності копій (фотокопій) документів і виписок з них; засвідчення справжності підпису на документах; засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу.

Водночас, на нашу думку, способами захисту цивільних прав нотаріусом є не тільки безпосередньо нотаріальні дії, а й підготовка до вчинення таких дій (визначення обсягу цивільної правосуб'єктності осіб, встановлення намірів сторін вчиняти правочин, перевірка документів, які подаються для вчинення нотаріальної дії, на відповідність вимогам, передбаченим законодавством і т.д.). Така діяльність нотаріуса має превентивний характер і спрямована на попередження порушення прав осіб у майбутньому.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи все викладене, можна зробити наступні висновки:

1. Поняття «нотаріальна форма захисту цивільного права» необхідно розуміти у єдності матеріального і процесуального аспектах. У матеріальному розумінні нотаріальна форма захисту цивільного права – це комплекс внутрішньо узгоджених організаційних заходів стосовно відновлення порушеного, невизнаного чи оспорюваного права, а також попередження порушення права, що здійснюється нотаріусом. Нотаріальна форма захисту у процесуальному значенні – це способи здійснення процесуальних дій, що виконуються за певними правилами у певному порядку нотаріусом.

2. Нотаріальна форма захисту є самостійним видом юрисдикційної форми захисту цивільних прав, якій притаманні наступні риси: 1) є публічно-приватною формою захисту цивільних прав, що обумовлено правовим статусом нотаріуса; 2) обмежується рамками безспірної цивільної юрисдикції; 3) є процедурною, оскільки здійснюється у суворій відповідності до правил вчинення нотаріальних дій; 4) є літеральною, оскільки здійснюється шляхом прийняття (підготовки, видання) письмового акта.

3. Способами захисту нотаріусом цивільних прав є вчинення таких нотаріальних дій: накладення нотаріусами заборони щодо відчуження нерухомого майна (майнових прав на нерухоме майно), що підлягають державній реєстрації; прийняття на зберігання документів; посвідчення фактів, що фізична чи юридична особа є виконавцем заповіту, та фактів, що особа є живою, перебування фізичної особи в певному місці, часу пред'явлення документів; прийняття нотаріусами в депозит грошових сум та цінних паперів; вжиття нотаріусами заходів щодо охорони спадкового майна; опис майна фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою або місце перебування якої невідоме; засвідчення вірності копій (фотокопій) документів і виписок з них; засвідчення справжності підпису на документах; засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу. Водночас способами захисту цивільних прав нотаріусом є не тільки безпосередньо нотаріальні дії,

а й підготовка до вчинення таких дій (визначення обсягу цивільної правосуб'єктності осіб, встановлення намірів сторін вчиняти правочин, перевірка

документів, які подаються для вчинення нотаріальної дії, на відповідність вимогам, передбаченим законодавством і т.д.).

Список літератури:

1. Баранова Л. М. Механізм захисту суб'єктивних цивільних прав юрисдикційними органами // Приватноправові механізми здійснення та захисту суб'єктивних прав фізичних та юридичних осіб : колективна монографія / В. Л. Яроцький, В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, І. В. Жилінкова та ін. / За наук. ред. проф. В. Л. Яроцького. – Х.: Юрайт, 2013. – С. 195-216.
2. Чечот Д. М. Субъективное право и формы его защиты / Д. М. Чечот. – Л.: ЛГУ, 1968. – 72 с.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
4. Алферов И. А. Нотариальная форма защиты и охраны права и законного интереса : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.15 «Гражданский процесс; арбитражный процесс» / И. А. Алферов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lawtheses.com/notarialnaya-forma-zaschity-i-ohrany-prava-i-zakonno-go-interesa#ixzz2k9TmtHdm>. – Назва з екрану.
5. Вершинин А. П. Способы защиты прав предпринимателей в арбитражном суде / А. П. Вершинин. – СПб, 1996. – 30 с.
6. Воложанин В. П. Несудебные формы разрешения гражданско-правовых споров / В. П. Воложанин. – Свердловск: Средне-Урал. книжн. изд-во, 1974. – 202 с.
7. Притика Ю. Д. Поняття і диференціація способів захисту цивільних прав та інтересів // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2004. – Вип. 60-62. – С. 16-19.
8. Суханов Е. А. Формы защиты гражданских прав [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.study-law.narod.ru/suhanov1/suhanov1_3_15_1_4.htm. – Назва з екрану.
9. Галантич М. Особливості цивільно-правової охорони та захисту прав на житло // Право України. – 2007. – № 7. – С. 98-102.
10. Грошева О. Нотаріальна і судова форми захисту суб'єктивних прав // Право України. – 2006. – № 1. – С. 95-98.
11. Дунаев В. В. Понятие и виды форм защиты гражданских прав [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docid=1149711>. – Назва з екрану.
12. Жидкова О. С. Цивільно-правовий механізм захисту права на недоторканність ділової репутації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. С. Жидкова [Электронный ресурс]. – 16 с. – Режим доступа: <http://avtoreferat.net/content/view/1124/9/>. – Назва з екрану.
13. Іванова С. М. Система способів захисту цивільних прав та інтересів за законодавством України // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. – 2006. – Вип. 29. – С. 341-345.
14. Іншин М. І. Науково-теоретичне ґрунтування поняття форм захисту трудових прав працівників // Європейські перспективи. – 2012. – № 2. – Ч. 2. – С. 110-114.
15. Майкут Х. В. До питання нотаріальної форми захисту цивільних прав // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Сер.: Юриспруденція. – 2013. – № 6-1. – Т. 2. – С. 65-68.
16. Остапчук Н. В. Понятие и формы защиты гражданских прав. Особенности нотариальной защиты гражданских прав // Юрист. – 2006. – № 4. – С. 9-14.
17. Цивільне право України : Підручник: У 2 т. / Борисова В. І. (кер. авт. кол.), Баранова Л. М., Жилінкова І. В. та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т. 1. – 480 с.
18. Гражданское право : учеб. в 3 т. Т. 1. – 6-е изд., перераб. и доп. / Н. Д. Егоров, И. В. Елисеев [и др.]; отв. ред. А. П. Сергеев, Ю. К. Толстой. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 776 с.
19. Сульженко Ю. Форми і способи захисту суб'єктивних цивільних прав та законних інтересів // Право України. – 2005. – № 12. – С. 24-28.
20. Базилевич А. И. Формы защиты субъективных гражданских прав: автореф. дисс. на соиск. ученой степени канд. юрид. наук : 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / А. И. Базилевич [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/formy-zashchity-subektivnykh-grazhdanskikh-prav>. – Назва з екрану.
21. Зеченецький В. С. Форми захисту цивільних прав, свобод і законних інтересів та судова влада [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://userdocs.ru/pravo/136828/index.html?page=2>. – Назва з екрану.
22. Мацегорін О. І. Поняття та зміст захисту цивільних прав // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 3. – С. 143-147.
23. Тимченко Г. П. Способи та процесуальні форми захисту цивільних прав: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Г. П. Тимченко [Электронный ресурс]. – 16 с. – Режим доступа: <http://avtoreferat.net/content/view/4481/9/>. – Назва з екрану.
24. Желіховська Ю. В. Охорона цивільних прав та інтересів нотаріусом : монографія / Желіховська Юлія Віталіївна; Хмельницький ун-т упр. та права. – Хмельницький: Мельник А. А., 2012. – 216 с.
25. Свердлов Г. А., Страунинг Э. Л. Защита и самозащита гражданских прав : Учеб. Пособие. – М.: Лекс-Книга, 2002. – 208 с.
26. Підлубна Т. М. Право на захист цивільних прав та інтересів : [монографія] / Тетяна Миколаївна Підлубна; Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: ЧНУ, 2010. – 192 с.
27. Болгова В. В. Формы защиты субъективного права: теоретические проблемы: автореф. на соиск. ученой степени канд. юрид. наук : 12.00.01 «Теория права и государства; история права и государства; история политических и правовых учений» / В. В. Болгова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/formy-zashchity-subektivnogo-prava-teoreticheskie-problemy>. – Назва з екрану.
28. Ваганова І. М. Поняття форми захисту та різновиди заходів трудових прав працівників // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 94-99.
29. Журавель В. І. Поняття форм захисту трудових прав працівників // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 219-225.
30. Карасев А. С. Досудебная защита прав человека: понятие, механизм, субъекты осуществления [Электронный ресурс]. – 29 с. – Режим доступа: http://actualresearch.ru/nn/2008_1/Article/law/karasev.doc. – Назва з екрану.
31. Ярова Т. М. Поняття і види форм захисту суб'єктивних цивільних прав та інтересів // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2007. – Вип. 375. – Правознавство. – С. 63-67.

32. Васи́лина Н. В. Охоро́на та захист права власності нотаріусом : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Васи́лина Ната́лія Володи́мирівна. – К., 2012. – 196 л.
33. Кохановська О. В. Форми захисту інформаційних прав у доктрині і законодавстві України // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2006. – № 3(53). – С. 70-77.
34. Фігель А. Форми захисту житлових прав фізичних осіб // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 9. – С. 31-34.
35. Авдеенко Н. И. Нотариат в СССР / Н. И. Авдеенко, М. А. Кабакова. – Ленинград, 1984. – 148 с.
36. Юдельсон К. С. Советский нотариат / К. С. Юдельсон. – М., 1959. – 376 с.
37. Вершинин А. П. Выбор способа защиты гражданских прав. – СПб, 2000. – 384 с.
38. Підлубна Т. М. Нотаріальна форма захисту цивільних прав та інтересів // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2010. – Вип. 533. – Правознавство. – С. 44-48.
39. Бережна І. Г. Місце виконавчого напису нотаріуса в системі нотаріальної форми захисту цивільних прав та інтересів юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців // Європейські перспективи. – 2012. – № 4. – Ч. 2 – С. 22-27.
40. Калиниченко Т. Г. Нотариальная защита прав и законных интересов граждан и юридических лиц [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://old.notariat.ru/press_2652_23.aspx.htm. – Назва з екрану;
41. Шахбазян А. А. Защита гражданских прав в нотариальном : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; гражданский процесс; международное частное право» / А. А. Шахбазян [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lawtheses.com/zaschita-grazhdanskih-prav-v-notarialnom-proizvodstve#ixzz2sv16oHvU>. – Назва з екрану.
42. Антонюк О. І. Право учасників цивільних правовідносин на самозахист : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. І. Антонюк [Електронний ресурс]. – 22 с. – Режим доступа: <http://disser.org.ua/file31550.html>. – Назва з екрану.
43. Кармаза О. О. Засоби та способи захисту прав суб'єктів житлових відносин // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 154-157.
44. Підлубна Т. М. Право на захист цивільних прав та інтересів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Т. М. Підлубна [Електронний ресурс]. – 23 с. – Режим доступа: http://lawdiss.org.ua/2011-01-15-11-45-49.html?page=shop.getfile&file_id=91093305&product_id=1093305. – Назва з екрану.
45. Ярова Т. М. Поняття способів захисту цивільних пав та інтересів // Держава і право: збірник наукових праць: юридичні і політичні науки. – 2008. – Вип. 41. – С. 386-392.
46. Гетьманцева Н. Д., Козуб І. Г. Засіб, спосіб і форма захисту трудових прав // Адвокат. – 2009. – № 11 (110). – С. 37-42.
47. Славко А. С. Співвідношення понять «захист суб'єктивних цивільних прав» та «відповідальність за порушення суб'єктивного цивільного права» [Електронний ресурс]. – С. 1-4. – Режим доступа: <http://www.bulletin.uabs.edu.ua/store/jur/2011/2c6d3c52990079e392e7fe9ce8114741.pdf>. – Назва з екрану.
48. Сфіменко Л. В. Правова охоро́на цивільних прав та інтересів у нотаріальній діяльності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Сфіменко Леонід Васильович. – Київ, 2013. – 235 л.
49. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). – Т. 1: Загальні положення / За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Серія «Коментарі та аналітика». – Х. : ФО-П Колісник А. А., 2010. – 320 с.

Паламарчук Н.В.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

ФОРМА И СПОСОБЫ ЗАЩИТЫ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ НОТАРИУСОМ

Аннотация

Рассматривается проблематика доктринальных подходов к определению понятия «форма защиты гражданских прав», на основании чего дается дефиниция нотариальной формы защиты гражданских прав. В статье также определяются характерные черты соответствующей формы защиты, её место среди других форм защиты гражданских прав. Исследуется и понятие «способ защиты гражданских прав», определяются нотариальные способы защиты гражданских прав.

Ключевые слова: форма защиты гражданских прав, нотариус, нотариальная форма защиты гражданских прав, способ защиты гражданских прав, нотариальные способы защиты гражданских прав.

Palamarchuk N.V.

Kiev National Taras Shevchenko University

THE FORM AND THE METHODS OF PROTECTION OF CIVIL RIGHTS BY A NOTARY

Summary

The problems of doctrinal approaches to the definition of the concept “the form of protection of civil rights” are investigated. Based on results of this research the definition of the concept “the notarial form of protection of civil rights” is formed. This article also deals with the elucidation features of this form of protection, determination place of this form of protection. Also the definition the concept “the method of protection of civil rights” and the methods of protection of civil rights by a notary are examined.

Keywords: the form of protection, notary, notarial form of protection of civil rights, the method of protection, the methods of protection of civil rights by a notary.